

‘Betrek de leerlingen bij hun leerproces’

‘In het onderwijs wordt veel over, maar weinig mét de kinderen gesproken. De belangrijkste redenen daarvoor zijn een gebrek aan tijd én kennis.’ Dat zegt Annita Smit, Specialist Begaafdheid SE/ZOO® en auteur van het boek *Luister en zie mij*.

Pas wanneer je kinderen betrekt bij hun leerproces en wanneer je zorgt dat ze zich gezien, gehoord en begrepen voelen in de klas, kunnen ze hun talenten ontwikkelen. Dat is de filosofie van Annita Smit. ‘Het klinkt zo cliché, maar toch is het waar. Zodra ik het gezicht van een kind zie stralen, weet ik dat ik het juiste vak gekozen heb.’

Begaafde kinderen beter begrijpen

Annita Smit heeft ruim dertig jaar als leerkracht in het primair onderwijs gewerkt. De afgelopen tien jaar zijn op haar school diverse voorzieningen getroffen voor (hoog) begaafde kinderen. ‘De school heeft zich ontwikkeld tot Begaafdheidsprofielschool, dus dan denk je dat je goed bezig bent. Maar ik zat nog met zoveel vragen! Waarom lukte het mij niet om de betere leerling goed te begrijpen? Waarom was wat ik probeerde en inzette om deze leerling te helpen, lang niet altijd succesvol? Hoe kon het dat sommige plusklaskinderen aan het eind van de rit, tijdens de Cito-toets, lager scoren dan de reguliere leerlingen? Dit is voor mij de aanleiding geweest om twee jaar geleden de opleiding ‘Specialist Begaafdheid SE/ZOO®’ bij Slim Educatief te volgen. Ik wilde antwoord op mijn vragen met betrekking tot het begaafde kind.’

Eén van de keuzeopdrachten tijdens haar opleiding was ‘maak een stappenplan voor een diagnostisch gesprek’. En dat heeft Smit gedaan. Sterker nog, ze heeft zich erin gestort. Ook na haar opleiding. Het resultaat is een helder stappenplan mét spel voor leerkrachten en intern begeleiders, om doelgericht met de leerlingen in gesprek te gaan en meer te weten te komen over:

- ✓ Het denken en voelen van de leerling.
- ✓ De kennis, vaardigheden en taakaanpak van de leerling.
- ✓ Het welbevinden van de leerling.
- ✓ De interesses en de belangstelling van de leerling.

‘Neem de tijd om de diepte in te gaan’

‘Het mooiste zou natuurlijk zijn wanneer je als leerkracht met alle leerlingen een diagnostisch gesprek zou kunnen voeren’, aldus Smit, ‘maar hiervoor ontbreekt de tijd. Voor leerlingen echter die minder vrolijk zijn, die minder vertellen in de klas, die zich vervelen of die niet meer mee kunnen komen met de rest van de klas, moet je echt tijd maken.’ De meeste leerkrachten praten volgens Smit wel met hun leerlingen, maar gaan hierbij onvoldoende de diepte in. ‘Veel gesprekken vinden aan het begin van de dag plaats of even tussendoor, tijdens de pauze. Maar tijdens die korte gesprekjes is geen tijd en ruimte voor verdieping. Voor een diagnostisch gesprek moet je de tijd nemen.’

De casus die ze in haar boek behandelt, is Bart uit groep 4. Bart zat vier jaar geleden bij Smit in de klas. Vanwege zijn privacy heeft ze zijn naam veranderd, maar de casus is echt. ‘Bart was een duidelijk voorbeeld van een ongelukkige leerling. Hij zat niet lekker in zijn vel. Hij was somber en in zichzelf gekeerd, daarom ben ik het gesprek met hem aangegaan. Na dat gesprek bloeide hij op. Hij werd vrolijk en

Luister en zie mij

Auteur : Annita Smit
ISBN : 978-94-6193-896-1
Uitgever : Leuker.nu
Prijs : € 29,95 (introductieprijs)

opgewekt, werd een totaal ander kind. Omdat hij zich gehoord, gezien en begrepen voelde. Dat is het doel van een diagnostisch gesprek.’

‘Kom beslagen ten ijs’

Om het diagnostisch gesprek in goede banen te leiden, beschrijft Smit in haar boek vijf stappen:

1. De voorbereiding
2. De introductie
3. Het gesprek
4. De afronding
5. Na het gesprek

‘De voorbereiding en introductie van een diagnostisch gesprek zijn ontzettend belangrijk’, vertelt Smit. ‘Zorg dat je niet te makkelijk het gesprek ingaat. Als je onvoldoende tijd hebt gereserveerd, wanneer je tijdens je gesprek moet opstaan omdat je kladblok vol is of wanneer je je vragen niet goed hebt voorbereid, komt het gesprek niet goed op gang. Een gemiste kans.’ Voor het gesprek moeten de leerling én zijn ouders worden geïnformeerd. Je kunt de leerling immers niet zomaar uit de groep plukken of na schooltijd langer laten blijven.

Zorg dat je tijdens je gesprek je doel niet uit het oog verliest. Welke kant wil je op gaan? Wil je het hebben over de vaardigheden of juist over het welbevinden van de leerling? Maar het belangrijkste tijdens een diagnostisch gesprek is volgens Smit dat je met een open houding het gesprek ingaat. ‘De leerling moet het gevoel hebben dat hij serieus genomen wordt. Ga het gesprek dus in zonder oordeel.’

Smit raadt aan om aan het eind van het gesprek alle gemaakte afspraken te herhalen. ‘Benoem ook de vervolgstappen. Komt er bijvoorbeeld nog een tweede gesprek? De inhoud die je tijdens het gesprek hebt verzameld, kun je vervolgens verwerken in een verslag, een handelingsplan of een begeleidingsplan dat je bespreekt met de ouders en de intern begeleider. En ga vervolgens ook echt met de gemaakte afspraken aan de slag.’

Spelmateriaal ter ondersteuning

Omdat lang niet alle kinderen even ontspannen zijn tijdens het gesprek met hun leerkracht en omdat sommige kinderen moeite hebben om hun gevoelens onder woorden te brengen, heeft Smit een spel ontwikkeld dat als ondersteuning kan dienen tijdens het diagnostisch gesprek. Het spel *Luister en zie mij* en de bijbehorende gespreksformulieren kunnen gratis worden gedownload op www.talento.nu.

